

PROJEKT

INSTRUMENTOWNIK

Klasa 4

KAMPANIA SPOŁECZNA
DLA EDUKACJI

Save
The Music

FUNDACJA
MEAKULTURA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Na okładce rysunek saksofonistki, obok logotypy Fundacji Meakultura i kampanii Save The Music (czytaj: seju de mjuzik). Poniżej belka z logotypami Funduszy Europejskich, Popojutrze, Europejskiego Funduszu Społecznego i flagą Polski.

Scenariusz lekcji dla klas 4 (wykorzystanie opcjonalne w klasie 4-7)

Autorka: Ewelina Grygier

Temat lekcji: Zespoły wykonawcze

Czas realizacji tematu: 45 lub 90 minut

Cele lekcji: uczeń

- poznaje i wymienia nazwy różnych instrumentów;
- poznaje różne zespoły wykonawcze;
- słucha uważnie i analizuje słyszana muzykę;
- formułuje odpowiedzi na zadane pytania.

Metody i formy pracy

- praca z fiszkami;
- praca z całą klasą;
- pogadanka;
- tworzenie listy skojarzeń;
- formułowanie odpowiedzi.

Środki pomocnicze i dydaktyczne

- fiszki z instrumentami;
- wydrukowane załączniki;
- komputer/rzutnik.

Drogi Nauczycielu, w scenariuszu zawarte są wybrane przykłady muzyczne, jeśli masz lepsze – inne, podobne, również ciekawe – skorzystaj!

Przebieg lekcji

WSTĘP

Nauczyciel/ka przedstawia cele dzisiejszej lekcji: lekcja będzie poświęcona różnym zespołom (obsadom) wykonawczym.

Najpierw wyjaśnia same pojęcia:

- co to jest „zespół”?
- co to jest „obsada wykonawcza”?

Nie zawsze gramy sami (czyli solo), częściej w zespole – czy wiesz, jak się nazywają te zespoły w zależności od ilości instrumentalistów? Dzisiejsza lekcja będzie właśnie na ten temat.

Czy gra w zespole to po prostu kilka instrumentów grających jednocześnie?

Czy grając z kimś w zespole trzeba umieć coś więcej niż tylko grać na instrumencie i czytać nuty?

Zastanówmy się nad tym, jakie cechy powinna posiadać osoba działająca z innymi w grupie - na przykład:

- umiejętność współpracy z innymi,
- nawiązywanie i utrzymywanie dobrych relacji z innymi członkami,
- umiejętność radzenia sobie z konfliktami,
- komunikatywność,
- umiejętność działania/ pracowania na wspólny sukces (cel).

Czy potrafisz wymienić jeszcze jakieś cechy?

REALIZACJA

1+1, czyli zespół

Nauczyciel informuje uczniów, że jeden wykonawca to solista bądź solistka. Pokazuje fiszkę z wybranym instrumentalistą (np. skrzypek, gitarzysta, perkusista).

Pomyśl, czy każdy instrumentalista może być solistą? Czy widziałeś_ąs kiedyś muzyka grającego solo? Czy znasz jakiegoś solistę?

Nauczyciel pokazuje dwóch instrumentalistów i informuje, że **dwóch muzyków** tworzy **duet**. Następnie pokazuje **trzech - to trio**. Spotykamy różne tria, w zależności od obsady, np.:

- **trio fortepianowe** tworzą najczęściej fortepian, skrzypce i wiolonczela – nauczyciel pokazuje odpowiednie fiszki,
- **trio jazzowe** to np. fortepian, kontrabas i perkusja - nauczyciel pokazuje odpowiednie fiszki.

Nauczyciel stopniowo dokłada kolejnych wybranych muzyków, posługując się wybranymi fiszkami.

4 - kwartet (np: skrzypce, altówka, wiolonczela kontrabas).

5 - kwintet (np.: flet poprzeczny, obój, klarnet, fagot, waltornia).

6 - sextet (np.: fortepian, klarnet, skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas).

7 - septet (np. zestaw perkusyjny, kontrabas lub gitara basowa, gitara elektryczna, fortepian, trąbka, saksofon, klarnet lub puzon).

8 - oktet (np. fortepian, flet, klarnet, róg, skrzypce, altówka, wiolonczela i kontrabas).

Spróbuj sam utworzyć własny zespół wykonawczy, dobierając odpowiednie fiszki!

PODSUMOWANIE ZAGADNIENIA:

Najmniejszy zespół wykonawczy to **duet**, jeden z największych to **orkiestra symfoniczna** - tworzy ją około stu dwudziestu instrumentów! Zespoły muzyki popularnej tworzą najczęściej muzycy grający na: gitarze basowej, gitarze elektrycznej, perkusji, instrumentach klawiszowych. Towarzyszą oni wokaliście bądź wokalistce.

Utwory muzyki klasycznej najczęściej pisane są na konkretne instrumenty czy zespoły wykonawcze, ale w muzyce popularnej poszczególne utwory można wykonywać na różnych instrumentach i w różnych obsadach wykonawczych.

Zespoły wykonawcze

Nauczyciel prezentuje uczniom trzy - cztery nagrania (do wyboru), w każdym z nich mamy odmienną obsadę wykonawczą i różnego rodzaju muzykę.

Nagranie 1: Trio (muzyka jazzowa)

„Paweł Kaczmarczyk i Audiofeeling Trio, Mr Blacksmith”

<https://www.youtube.com/watch?v=iATPMPyH5wY>

Czy jesteś w stanie usłyszeć, jakie instrumenty biorą udział w prezentowanym nagraniu?

Po wysłuchaniu nauczyciel informuje, że w nagraniu uczniowie usłyszeli następujące instrumenty: fortepian, kontrabas, zestaw perkusyjny. Ten zespół to trio, czyli grupa, w której gra nie więcej i nie mniej niż trzech muzyków. Nauczyciel pokazuje uczniom odpowiednie fiszki z wyżej wymienionymi instrumentami.

W prawym dolnym rogu znajdują się trzy kody QR, prowadzące do podstron z tymi instrumentami.

Nagranie 2: ORKIESTRA (muzyka filmowa)

Nauczyciel prezentuje nagranie orkiestry. Orkiestra to największy skład wykonawczy. Liczba muzyków może być zmienna, na ogół to około 120 instrumentalistów, którym towarzyszy dyrygent.

W nagraniu są następujące instrumenty: skrzypce, wiolonczela, kontrabas, harfa, flet poprzeczny, obój, puzon, trąbka, tuba, waltornia, fagot, klarnet, klarnet basowy, marimba, kotły, gitara basowa. Nauczyciel pokazuje uczniom odpowiednie fiszki z wymienionymi wyżej instrumentami.

Czy jesteś w stanie usłyszeć, jakie instrumenty biorą udział w tym nagraniu?

Temat z filmu „Harry Potter”, gra Orkiestra Symfoniczna Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych im. St. Moniuszki w Bielsku-Białej

<https://www.youtube.com/watch?v=LtavcAJrQdo>

Nauczyciel pyta czy w poprzednim nagraniu też był dyrygent? Nie! Tylko duże zespoły wykonawcze mają dyrygenta. Czy wiemy, jaka jest funkcja dyrygowania? Dyrygent to osoba, która pomaga orkiestrze, by grała równo, steruje dynamiką wykonania (czy jest ciszej czy głośniejsze, czy nieco wolniej, czy szybciej). Aby wskazówki wykonawcze dyrygenta były dla wszystkich dobrze widzialne, dyrygent posługuje się specjalnym przyrządem – batutą*.

Spróbujmy wszyscy klasnąć jednocześnie w dłonie – czy udało się to zrobić równo? A teraz zróbmy to samo, ale na dany przez nauczyciela znak: nauczyciel pełni rolę dyrygenta – dzięki niemu uda się wykonać zadanie.

Po lewej stronie znajduje się kod QR, prowadzący do podstrony z batutą.

* Nauczyciel może pokazać fiszkę z batutą

Orkiestra symfoniczna to największy aparat wykonawczy, większość instrumentów jest w niej zdublowana (mamy np. partie pierwszych i drugich skrzypiec). Każda grupa instrumentalistów ma swoje stałe miejsce na scenie (jest kilka systemów ustawień, m.in. amerykański i niemiecki). Orkiestra to tak duży aparat wykonawczy (gra w niej aż do 120 muzyków!), że aby grała równo, poprawnie i razem potrzebuje „szefa” – jest nim dyrygent, który ma w ręku batutę i z jej pomocą kieruje orkiestrą.

Po prawej stronie znajduje się kod QR, prowadzący do podstrony z orkiestrą.

[Opcjonalnie]* Nagranie 3: Kwintet (muzyka klasyczna; F. Schubert)

Nauczyciel prezentuje nagranie kwintetu w składzie: skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas, fortepian, pokazując przy tym odpowiednie fiszki. Te instrumenty występują w składzie orkiestry symfonicznej.

„Franciszek Schubert, Kwintet fortepianowy A-dur op.114 „Pstrąg”

<https://www.youtube.com/watch?v=m03exyS3PIw>

[Opcjonalnie]* Nagranie 4: Muzyka popularna

Nauczyciel prezentuje nagranie kwartetu w postaci zespołu muzyki rockowej. Nauczyciel omawia fiszkę z zespołem rockowym.

„Maroon 5 „Sugar”

https://youtu.be/09R8_2nJtg

W nagraniu grają: gitary elektryczne, gitara basowa, zestaw perkusyjny, występuje także wokalista.

Po lewej stronie znajduje się kod QR, prowadzący do podstrony z zespołem rockowym.

PODSUMOWANIE LEKCJI

Instrumenty mogą grać solo bądź w zespołach, które mogą być małe jak Audiofeeling Trio, średnie jak kwintet fortepianowy lub zespół rockowy czy duże jak orkiestra symfoniczna. Ile osób może grać w zespole i jak liczba muzyków wpływa na nazwę?

Nauczyciel rozdaje uczniom kartę pracy (Karta pracy nr 1) i prosi, by uczniowie zaznaczyli, ile osób gra w każdym z zespołów. Można oprzeć się na skojarzeniach.

* Opcje możliwe do zrealizowania, w przypadku, gdy nauczyciel dysponuje dwoma godzinami lekcyjnymi na realizację materiału dydaktycznego.

KARTA PRACY nr 1

Zaznacz, ile osób gra w każdej z grup.

Solista	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Duet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Trio	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Kwartet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Kwintet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Sekstet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Septet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Oktet	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Trio fortepianowe	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Trio jazzowe	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Zespół rockowy	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120
Orkiestra symfoniczna	1	2	3	4	5	6	7	8	OK.20	OK. 120

Po prawej stronie kod QR prowadzący do strony głównej Instrumentownika